

L' ART DEL PAGÈS

SECCIÓ DOCTRINAL, AGRONÒMICA Y BIBLIOGRÀFICA.

Exposició Universal de Barcelona en 1887.

Galantment invitats, en la vetlla del dia 21 del corrent, per lo Concessionari de la Exposició Universal que deu celebrarse en aquesta ciutat desde '1 setembre de 1887 al abril de 1888, acudirem á la casa suïssa del Parch, ahont lo director de la *Gazette de Touristes* D. Eugeni R. Serrano de Casanova, té instaladas las oficinas de tan grandíós certámen de la agricultura, industria, comers y arts, aprobat pera dita época.

Després d' haver, nostre company en la prempsa, donat compte del objecte de la espressa reunió, llegí la llista de la següent

Junta de Patronat y Fiscalisació.

Excm. senyor don Jaume Catalá, Bisbe de Barcelona.—Excm. senyor don Cayo Lopez, Gobernador Civil.—Excm. senyor don Mariá Die, president de l' Audiencia.—Excm. senyor don Joseph Lluís Riquelme, Capità general de Catalunya.—Excm. senyor don Manuel Planas y Casals, president de la Diputació.—Excm. senyor don Francisco de Paula Rius y Taulet,

president del Ajuntament.—Don Andreu Lope de Vega, comandant general
 sub-inspector d' Enginyers militars.—Don Evarist Casariego, jefe de la
 Comandancia de Marina.—Excm. senyor don Juliá Casaña, rector de la
 Universitat.—Don Francisco Lagasca y Carrasco, inspector general d'
 Enginyers de C. C. P.—Excm. senyor duch de Solferino, abogad y propie-
 tati.—Excm. senyor marqués de Sentmenat, president del l' Associació de
 propietaris de Barcelona y senador.—Excm. senyor don Manuel Girona,
 president del Ateneo Barcelonés y senador.—Don Joseph Ser, diputat y fa-
 bricant.—Don Teodor Baró, diputat y publicista.—Don Camilo Fabra, di-
 putat y propietari.—Don Frederich Nicolau, diputat y president del l' Asso-
 ciació de Naviers y Consignataris de Barcelona.—Don Félix Maciá y
 Bonaplata, diputat y conseller del Ferro-carril de Sant Joan de las Abade-
 sas.—Excm. senyor don Joseph Pujol y Fernandez, president del Institut
 de Foment del Travall Nacional.—Excm. senyor marqués de Camps, pre-
 sident del Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro, y senador.—Excm. sen-
 yor don Joaquim Marla de Paz, propietari y senador.—Excm. senyor don
 Pere Bosch y Labrús, president del Foment de la Producció Espanyola y
 diputat.—Excm. senyor don Joan Coll y Pujol, president de la Societat Eco-
 nómica Barcelonosa d' Amichs del Pais.—Don Eusebi Güell y Bacigalupi,
 president del Centre Catalá.—Don Angel del Romero, vice-president de l'
 Academia de Ciencias.—Don Joaquim Martí, president del Circol de la Unió
 Mercantil.—Don Joseph Roca y Galés, representant del Centro Industrial
 de Catalunya.—Don Joan Nuot, representant del Ateneu Obrer.—Don Odon
 Ferrer, president del Circol del Liceo.—Don Joan Prats y Rodés, president
 del Canal de la Infanta y del Circol Ecuestre.—Don Joseph E. de Olano, pre-
 sident del club de Regatas.—Don Joseph Gassó y Martí, vice-president de
 la Comissió Provincial.—Excm. senyor don Evarist Arnús, banquer.—
 Excm. senyor marqués de Comillas, vice-president de la Companyia del
 Ferro-carril del Nort.—Excm. senyor don Frederich Marcet y Vidal, pre-
 sident de la Companyia del Ferro carril de T. B. F.—Excm. senyor don
 Francisco Gnmá, gerent de la Companyia del Ferro-carril directe de M. Z.
 B.—Excm. senyor don Anton Roger y Vidal, president de la Companyia
 del Ferro-carril de Sant Joan de las Abadesas.—Don Ramon Golorons, di-
 rector del Ferro-carril de Sarriá.—Excm. senyor don Manuel Durán y Bas,
 diputat, advocat y propietari.—Excm. senyor don Eduart Maluquer, pro-
 pietari y advocat.—Don Lluís Maria de Llauder, propietari y advocat.—
 Don Eusebi Corominas y Cornell, advocat y publicista.—Don Joseph Maria
 Vallés y Ribot, advocat y diputat provincial.—Don Joan Sol y Ortega, ad-
 vocat y regidor.—Don Romá Macaya y Gisbert, propietari y comerciant.—
 Excm. senyor don Rómulo Mascaró, advocat y diputat provincial.—Don
 Joseph Estruch y Comellas, propietari.—Don Lluís Martí Codolar, navier.—
 Senyor Marqués de Santa Isabel, fabricant.—Don Francisco Sitjá, propie-
 tati y navier.—Don Enrich Batlló, fabricant.—Don Joseph Comas Masfer-
 rer, fabricant.—Don Delmiro de Caralt, propietari y fabricant.—Don Félix
 Soler y Catalá, propietari y regidor.—Don Lluís de Castellví, propietari.—
 Don Emili Vidal y Ribas, propietari.—Don Jascinto Verdaguer, eclesiás-
 tich y poeta.—Don Jaume Armet, director de la Societat Catalana General
 de Crèdit.—Don Oscar Pascual, director del Banc de Barcelona.—Don Jo-
 seph Carreras y Xuriach, director del Crèdit Mercantil.—Don Manuel Mar-

torell y Peña, director del Banch de Catalunya.--Excm. senyor don Manuel Porcar y Tió, director del Banch de Tortosa.--Don Francisco de Sales Jaumar, director del Banch Vitalici y catedrático.--Don Simon Ferrer y Ribas, administrador de la Societat «La Prevision» --Don Matías Muntadas, director de «La Espanya Industrial» y regidor --Don Joseph Maria Cornetly Mas, enginyer jefe de «La Maquinista, Terrestre y Marítima».--Excm. senyor don Francisco Lopez Fabra, excomissari Regi d' Espanya en la Exposició de Filadelfia -- Don Lluís Góngora, doctor en medicina.--Don Joseph Maria Nadal, president de la Junta de propietaris de la Dreta del Ensanxe.--Don Pere de Roselló, propietari y advocat.--Don Manuel Serrano y Franquini, propietari y ganader.--Don Ferrán de Delás, director de la Societat Catalana de segurs contra incendis.--Don Caries Pirozzini y Martí, propietari.--Don Joseph Lluís Pellicer, artista.--Don Joseph Masriera, artista.--Don Agapito Vallmitjana, artista.--Don Andreu de Sard de Roselló, propietari y comerciant.--Don Joseph Barret, hisendat y propietari.--Don Lluís Rouviere, president de l' Associació d' Enginyers Industrials.--Don Leandro Serrallach, president de l' Associació d' Arquitectes.--Don Elias Rojent, director de l' Escola d' Enginyers Industrials.

Creyem que ab la anterior llista de personas nombra-
das n' hi ha mes que suficient pera garantir lo bon éxit
de la Exposició Universal de 1887 iniciada per lo senyor
Serrano de Casanova, qui reuneix prou circumstan-
cias y qualitats pera l' assumpto de que 's tracta, á fi
de portarla á cap per si sol, com ho té demostrat ante-
riorment.--T.

SECCIÓ D'AGRICULTURA PRÁCTICA.

PRONÓSTICH LOCAL DEL TEMPS

segons las variacions barométricas.

Sabut es, gracias á la facilitat ab que 's divulgan en
nostra época 'ls coneixements, que entre la marxa dels
temporals y oscilacions, es á dir, l' ascens y descens de

la columna del barómetro, existeix una relació bastant marcada, ja que no exacta de tot punt. De aquí la utilitat que pot reportar als agricultors la possessió d' aqueix senzill aparato, y la observació de las variacions que presenta.

Quan la columna barométrica, després d' haverse mantigut alta, comensa á descendir, generalment á las dotze horas se verifica un cambi en la direcció del vent, sense gens de pluja ó ab escassa quantitat de pluja. Aquesta solzament se determina dotze horas després d' haverse detingut lo descens del barómetro. Si aqueix descens se manté, persistirá la pluja, y lo bon temps sols torna á las deu ó dotze horas, y encara en certas ocasions á las quinze ó vint d' haver comensat á elevarse la columna barométrica d' una manera regular.

Si, mantenintse baixa la columna barométrica, s' adverteixen en ella petitas oscilacions, continuará lo mal temps, ab alternativas de clars y de plujs, que segueixen á las oscilacions en espays menors de dotze horas. Quan trobantse baixa la columna comensa á elevarse immediatament després d' haver arribat al *mínimum* de baixa, y s' eleva d' una manera regular y constant, la pluja que se declari dotze horas després será de poca duració y la succehirá temps seré. L' ascens suau y persistent anuncia temps seré y durable. La elevació rápida de la columna barométrica pressagia bon temps, però de poca duració, y ab freqüencia cau la pluja avants de que hagin transcorregut dotze horas desde que se determiná lo *máximum* de la baixa.

Un descens persistent ab vent Sur que hagi regnat durant mes de dotze horas, aumenta vents violents del

Sur, y si durant aqueix período de descens s' observa una baixa rápida, podrá produhirse una borrasca. Lo termómetro anuncia també las tempestats del estiu; mes com aquestas generalment s' estenen poch, pot donarse lo cas de que descarreguin solzament en los voltants del punt en que se fassin las observacions. Quan lo bon temps torna ab vent del Sur, es de suposar que durará poch. Quan succeheixi una llarga série de dias serens, las oscilacions del barómetro no sempre indican pluja. Si lo temps se manté plujós durant diferents dias, la mes petita oscilació del barómetro indica pluja.

En resúm, més interessant y útil que examinar la altura absoluta de la columna barométrica, es observar las variacions que experimenta aqueixa columna. Si be es innegable que, per punt general, quan fa bon temps, lo barómetro se manté elevat, y baix quan fa mal temps, solzament deu atribuhirse un valor relatiu á las indicacions del barómetro, poguent ocorre, per exemple, que mantenintse la columna barométrica per damunt de la indicació *variable*, sobrevinga la pluja sempre que hi haja un petit moviment de baixa, seguit d' un moviment de puja.

Lo Contracte Enfitéutich de á Rabassa Morta.

I

Ja fa alguns anys (*) que, per motius ben diferents dels que are nos mohuen á publicarlo, estavan redactats los presents articles. Lo d' allavors era la resposta d' un jurisconsult á una pregunta: lo d' avuy s' encamina á la ilustració y avis dels redactors del Códich civil; que bó es que entenguin hont está la justicia y quins son los principis socials y económichs que tan bons resultats havian donat á Catalunya, quan eran catalans los que interpretavan sos usos y costums.

La opinió que aném á manifestar te en contra seva la jurisprudencia práctica y lo dictámen dels redactors del Códich civil en projecte; si per aquesta rahó nostra empresa es calificada d' árdua y de temeraria, no per aixó defallirém. Ants al contrari; sa dificultat mateixa nos empeny, perque en lo terme de lo difícil s' hi troba la recompensa. Per altre part, pesa més en nostre ánim la lley que la jurisprudencia práctica ó rutinaria, y més que la opinió d' homes, per més il·lustres que sian, los principis eterns de justicia, que aplicats á la qüestió present donan resultats eminentment económichs y socials. Entrém en materia.

La qüestió respecte al número d' anys dintre 'ls quals ha de donarse per finit lo contracte, pe 'l qual lo propietari de la terra la dona en enfitéusis durant lo temps que visquessen los ceps, no pot resóldre's ni del modo que ho fá la práctica ni de la manera proposada pe 'ls redactors del Códich projectat, sens que se falte á la justicia y á la mateixa lley escrita, y sens que quedi sacrificat un dels principis económichs y socials mes certs. En tot cas la lley que preten resóldre la ha de ficar un terme que no pot baixar de deu anys, finit lo qual tinga ella complert efecte. Mes, segons nostre lleal saber y enténdre, fora lo més encertat, política y económicament parlant, deixar la propietat tal com al present se troba repartida, y buscar la manera pera que los propietaris antichs queden indemnissats: que si se busca, fácilment se trobará en la imposició d' un cens redimible dintre un número d' anys determinat.

Pera probar nostre asert, nos farém cárrech primerament de la disposició que enclou lo Códich civil en projecte, y si evidenciém que ella no solsament no posa terme á la qüestió, sino que fins sacrifica los més sagrats principis de justicia, quedará al menys probada la dificultat que te una solució complerta *a priori* de la qüestió que nos ocupa.

Diu lo párraf IX art. 1563, cap. quart, tit. 10, del citat projecte: *El contrato en cuya virtud el dueño del suelo ha cedido su uso para plantar viña y por el tiempo que vivieren las primeras cepas, fenece de derecho á los sesenta años, si no se ha estipulado lo contrario, bien se conserven las primitivas en todo ó en parte, ó bien se hayan plantado otras.*

A cop d' ull sembla que la lley en projecte ha volgut posar

terme á la qüestió proposada Aixís ho assegurarán los propietarios primitius de las terras donadas á cens en diner ó á la part de fruyts per medi del contracte enfitéutich de á rabassa morta, y per ella pretindrán, en dit cas, que los contractes existents dehuen finir ó han finit als xeixanta anys.

Si es obvi lo que se presum, no ho es menys que los enfiteutas respondrán que la disposició no se refereix á ells ni á sos contractes, porque mentres parla en general del contracte per medi del qual lo propietari de la terra cedeix lo us de la mateixa, á ells no solzament se 'ls doná lo ús d' ella, sinó la propietat y domini útil del terreny, que encar que condicional en sa duració, es quelcom mes que lo ús de que parla la disposició: que aquesta en tot cas fa referencia á un contracte de sensill arrendament fet per durant lo temps en que visquin los primers ceps.

Que, á pesar de la disposició en projecte, queda en peu per Catalunya la qüestió del temps de duració dels contractes enfitéutichs de á rabassa morta, no hi cap par dupte. Que los illustrats redactors del projecte hajan volgut posarhi terme, cap en lo possible; pero en aquest cas hi ha motius fundats pera creure que han pretés resóldre una qüestió quals termes no comprenían, per no haverla pogut apreciar, tal volta en tots sos motius, ja que l' estudi d' ella deu ferse ab lo contracte á la ma y á la vista del terreny, de las costums y de las tradicions del país.

La manera com está redactada dita disposició, y lo venir ella en contra de dos principis que han degut presidir á la redacció del projecte del Códich, nos conduheix á la presunció anunciada.

Si los redactors del projecte han volgut posar terme á la qüestió que desde mitjans del segle passat porta preocupats y fins agitats los ánims de milers de enfiteutas, y ocupa diarament la atenció dels tribunals, en compte de dir: *El contrato en virtud del cual el dueño del suelo ha cedido su uso...*, hauria d' haver dit: *El contrato enfitéutico por el cual el dueño del suelo lo ha dado en enfiteusis para plantar viñas por el tiempo que vivieren las primeras cepas, fenece de derecho á los sesenta años, tanto si se ha estipulado, como no, que el enfitauta pueda hacer acodos.* El projecte, tal com se veu, salva la estipulació contraria als xeixanta anys. Per

ella pot pretendre's que la facultat de *fer colgats*, consignada en un pacte especial, modifica essencialment la condició de á primers ceps. Pot dirse ab plé fonament que eixa estipulació equival al pacte en contrari de que lo projecté se fa cárrech. Pot sostenirse racionalment que la vinya mare viu en la vida de sos fills los mugrons sense necessitat de plantació nova. Pot argüirse que si lo colgat s' ha fet en forsa d' una estipulació solemne, estava en la intenció del qui va concedir facultat consemblant; y del que per ell la estipulá, que la vinya no s' entendria per morta fins que per xorcament del terreny, ó per descuyt ó per un mal entés sistema de conréu quedés la vinya sens fruyt. Lo contracte en qüestió es enfiteutich, per medi del qual se dona un terreny á millorar: aixís es que mentres subsisteixin las milloras que han donat materia y causa pe 'l contracte, dura l' intent d' abdúas parts per la rahó de que subsisteix lo que té d' essencial lo contracte. Vejis sinó com lo projecte ab tot y no resóldre la qüestió d' un modo exprés y précis, á mes de donar lloch á controversias pera lo sucesiu, dona motiu pera creure que sos redactors no estavan prou penetrats de la materia que se proposavan resóldre y decidir.

✠ FELIU VILARRUBIAS Y BUSQUETS

(*) En 1860 publicá en *El Telégrafo* lo distingit jurisconsult D. Felíu Vilarrubias y Busquets un conciensut estudi sobre la *rabassa morta* en la ocasió en que se tractava de la reforma del Códich Civil; estudi que li valgué las mes entussiastas felicitacions de sabis jurisconsults catalans.

Avuy que torna á debátre's la mateixa qüestió y se está disposant la mentada reforma havém cregut oportú publicar dit estudi, traduhíntlo á nostra llengua, y dividit en cinch articles.

La índole de la qüestió de que se tracta nos eximeix de recomanarlos á nostres companys en la premsa amant del dret catalá, y de que tinga genuina interpretació lo contracte enfiteutich ó de á *rabassa morta* que tan dividits te los ánims de nostres propietaris y parcers. Tal volta los qui conserven dits articles trobin alguna variant no en lo fons sino en la forma, pero es deguda á notas marginals que de lletra del mateix autor havém trobat en l' original que tenim á la vista.

Bombas portátiles.

Las bombas que avuy doném á coneixer als agricultors están destinadas á trafegar lo ví, y també si 's vol pera regar.

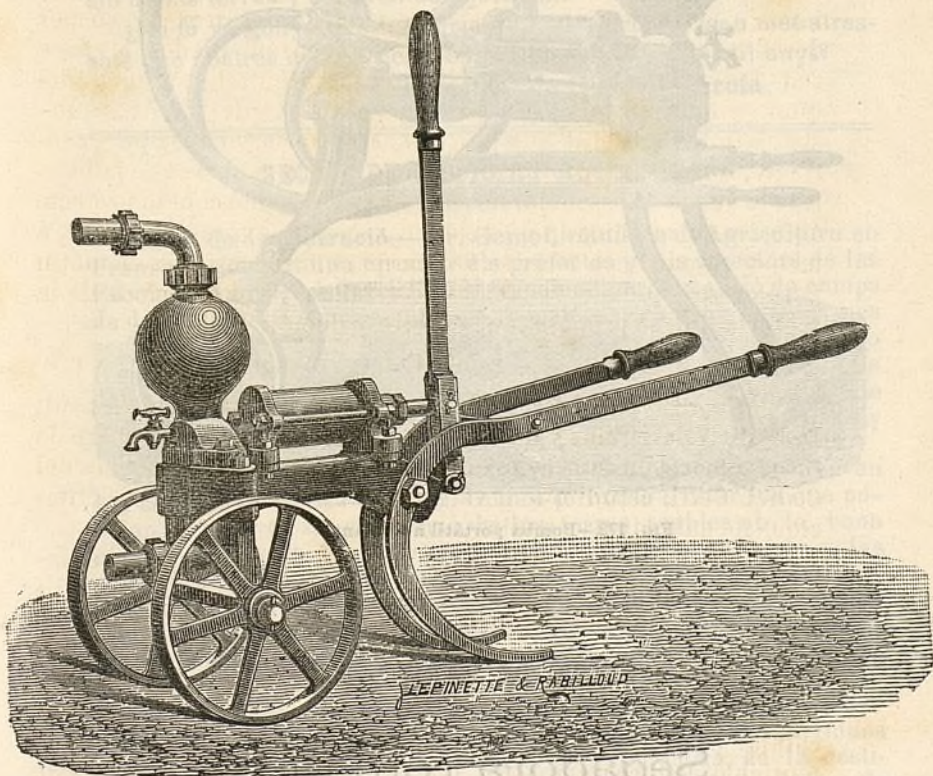

FIG. 171 — Bomba portátil ab palanqueta.

Lo caudal d' aygua ó ví que elevan ó trafegan es de sis mil litros per hora. Lo seu conjunt está ben estudiat y son bombas que 's poden recomanar als agricultors.

Las ven á Barcelona D. Llorens Fornells, Rambla de Canaletas, núm. 4, qui está prompte á ensenyar lo bé que funcionan.
N' hi ha que van ab palanqueta y altres ab volant.

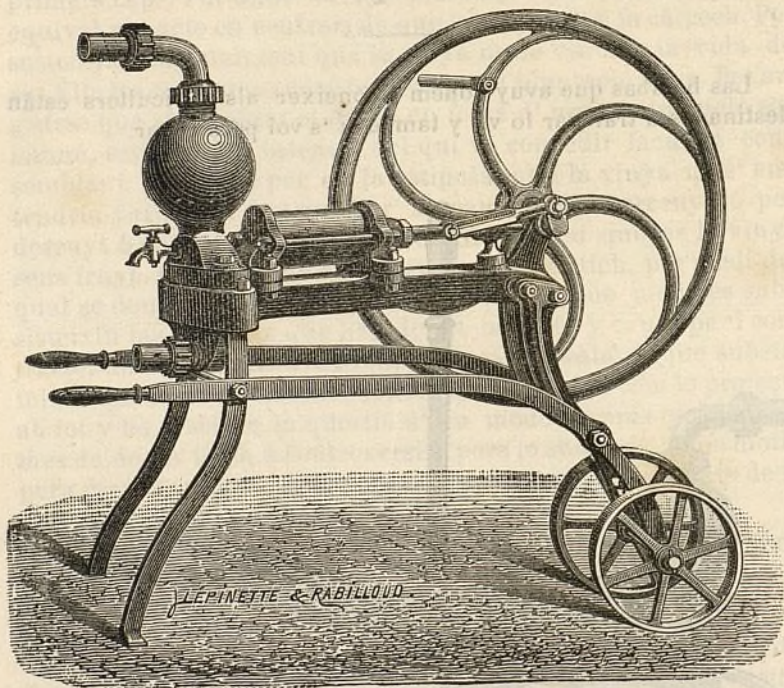

FIG. 172.—Bomba portátil ab volant.

SECCIÓ DE VARIETATS.

Segadora romana.

En lo primer sigle de la Era Cristiana ja s' empleaban en las Galias, pais que perteneixia com nosaltres al imperi Romá, máquinas pera segar. Aixó que á molts semblará estrany, no ho es per qui sab que en moltas cosas antiguament estaban més avan-

sats que are. Pera que 's cregui que lo que dich es una realitat, transcriuré las mateixas paraulas de Plinio, autor romá molt conegut del primer sigle, que porta sa *Historia Natural*, en lo llibre 18, capítol 72. Dihuen traduhidas al catalá: «La séga se fá de diferentes maneras. En los grans dominis de las Galias se emplea una gran caixa que té sas boras armadas de dents y que porta dos rodas, tot lo qual es conduhit per lo camp de blat per un bou que la empeny per darrera: las espigas arrencadas per las dents cahuen á la caixa. La diferente manera de segar dependeix de la extensió de las terras y del preu dels jornals.»

¿No fá vergonya que los agricultors moderns estigan més atrasats que nostres compatricis romans de fá quasi dos mil anys?

G. J. de Guillen García.

SECCIÓ DE NOTICIAS AGRÍCOLAS.

Camps de demostració.—Mr. Gomot, ministre d' Agricultura en Fransa, ha dirigit una circular als prefectes y als directors de las Escuelas nacionales d' Agricultura, recomanant la creació de camps de demostració ó experiencias, per considerarlos com lo medi mes segur, mes práctic y més eficaz pera la ensenyansa agrícola. Lo fi que persegueix lo ministre estreba en presentar davant los ulls dels pagesos, en terrenos disposats al efecte, totas las milloras de que son susceptibles, y tots los descubriments fets per la ciencia y la práctica agrícolas.

Com son molts los perfeccionaments que poden introduhirse en los conreus de cada regió, Mr. Gomot se limita á citar los que podrian resultar en la explotació de las terras arables ab la bona elecció de llevors, l' empleo metódich dels adobs químichs y las escombrarias y adicions ó barrejas adequadas als diferents cultius. Tracta la qüestió de las plantas industrials; la de las eynas perfeccionadas; la dels remeys contra los parásits, y la de las precaucions que contra las epizootias deurán adoptarse.

Comissió útil.—Lo ministre d' Agricultura de la vehina República acaba de nombrar una comissió composta de 30 individuos encarregats d' estudiar l' estat actual de la industria, de la destilació de productos agrícolas, y proposar los medis que hajan de mellorar la mala situació perque atravessen, tant en lo terreno práctic é industrial, com en lo legislatiu.

La comissió entregará al ministre una Memoria que contindrà tots los datos que puga reunir á Fransa y en l' extranger, aixís com las midas que en tots los terrenos crega útils pera desenrotllar la industria y mellorar la crisis present.

Concurs agrícola.—La Societat d' Agricultors del departament del Herault, en la escola nacional de Montpeller, ha decidit organitzar un concurs especial é internacional d' eynas propies pera combatre lo *mildiu*. Lo concurs durará del 15 al 17 de febrer vinent. Pera pendrehi part, no se fa mes que inscriure's en la escola, del 7 al 14 de dit mes.

CEREALS.

Encara que ha terminat la época de festas, baianosos, etc., que senyalavam com una de las principals causas del estat de calma del mercat de cereals, la situació d' aquest apenas ha variat en res, y los preus que regeixen en los mercats mes importants pot dirse son los mateixos. Las operaciones en general son insignificants, y están reduhidas á las necessitats del consum; de manera que 'ls compradors continuan retrets, y las transaccions son casi nul·las, regint los mateixos preus, ab poquíssima variació. Unicament en algunas provincias d' Andalucia y Castilla la Nueva s' observa alguna petita alsa en los preus. Los camps ofereixen falagueras esperansas, lo qual, unit á lo expressat anteriorment, potser siga causa de que se inicié alguna petita baixa.

OLIS.

Avansa la recolecció de la oliva y sa molta en los centres productors sense que las noticias que d' ella se reben ofereixin cap novetat que ressenyar á nostres lectors sobre aquella y son resultat. Ditas noticias confirman las que hem donat en revistas anteriors y d' ellas apareixen com comarcas mes favorescudas Aragón, part de Catalunya, Navarra y algunas altras. essent en lo restant mitjana la cullita, y en algunas comarcas, com Valencia, molt petita. Al Maestrat y Aragón s' han traslatat alguns fabricants catalans que elaboran l' oli per son compte, resultant productes mes superiors que los d' elaboració del pays, y que gosan major favor y preu, lo qual farà comprendre á dits culliters la necessitat y ventatja de millorar los procediments de fabricació. A Sevilla regeixen iguals preus que 'ls de la quinzena anterior y las entradas del nou son regulars. Lo mercat de Málaga continua encalmat, essent insignificants las operaciones. La extracció d' oli á Barcelona es molt escassa pera Ultramar, però la tendencia es d' alsa y los preus se sostenen fermes. A Santander continua sostingut lo preu, sense que s' haja fet notar cap baixa. Las transaccions sobre oli se trovan molt encalmadas á Navarra, Toledo, la Manxa y algunas altras comarcas, regnant, per lo contrari, gran activitat en Castelló de la Plana, Alcalá de Chisvert, Teruel y tota aquesta zona. En lo mercat de la Habana las arribadas d' oli han sigut de poca importancia á pesar de lo qual, los tenedors de bonas existencias tingueren que cedir de sas pretensions, en vista del retraiment dels compradors. Lo refinat nacional ab curtas existencias y bona demanda.

VINS.

A Barcelona la extracció pera Ultramar segueix encalmada per los elevats preus de las bonas marcas y poch favorables noticias de las plassas de consum. A Porrera s' han verificat importants vendas, y los preus tendeixen al alsa, regint lo de 15 duros la carga pera los superiors. Falset ven á 13 ab bona demanda. Pocas vendas á Tarragona als preus marcats, aixís com á Manresa. A Cervera la demanda es regular á preus fermes en las classes superiors. En tota la part de Llevant se sostenen los bons preus, ab bastanta activitat en las operaciones.

Imprenta de Victor Berdós y Feliu, Tapineria, 17.— BARCELONA.